



Hökarnas vinterjakt

Jan Sondell

Sparvhök och duvhök är faror övervintrande fåglar påverkas av och som bidrar till att sänka överlevnaden. Nedan listas några erfarenheter från vintern 2012–2013 i anslutning till en tomt på Ekerö. Det kan vara svårt även för en duvhök att hitta lämpliga byten kalla vinterdagar.

Sparvhöken jagar småfåglar

Det är inte bara tillgången på regelbunden fågelmatning som är viktig för våra småfåglar när vintern är kall och snöig. Det gäller också att klara sig från sparvhöken. Hösten och förvintern 2012 var sparvhöken dock ovanlig vid min fågelmatning och ofta fanns ett 50-tal pilfinkar och kanske 20–30 andra fåglar av olika arter väl samlade. I slutet av januari dök så en ung sparvhök upp och har sedan dess varit på besök nästan dagligen. Småfågelantalet minskade drastiskt och när detta skrivs i slutet av februari finns bara 10–15 pilfinkar och enstaka andra fåglar kvar. Det märks tydligt att fåglarna är rädda. Vid minsta rörelse inomhus flyger de upp från marken.



Foto Jan Sondell

Sparvhöken spanar efter pilfinkar i rododendronbusken nedanför.

Det verkar dessutom som fönstren i huset hjälper sparvhöken att lyckas med jakten. Ibland hör man en fågel dunsas i och tittar man ut är det nästan alltid sparvhöken som skrämt fågeln mot fönstret. Nu senast slog sig en pilfink sanslös efter att ha blivit skrämmd ut ur stora rododendronbusken. Den låg avsvimmat på marken och plockades genast upp av höken. Annars är det mycket ovanligt att pilfinkar krockar med fönstren. När höken sedan ätit sitter den gärna kvar i busken och smälter maten i timmar.

Duvhöken försökte ta kattuggla

Duvhöken är också ett hot mot de större fåglarna. Varje vinter brukar en duvhökhona plocka ett par tre gräsänder. Efter några raider byter änderna taktik och kommer bara till matningen på natten. Spåren i snön avslöjar att de varit här.

I vinter har det inte funnits så många änder att jaga eftersom kanalen i Tappström varit tillfrusen och änderna troligen dragit till Strömmen i Stockholm. Men även duvhökar behöver mat. I gryningen den 16 februari stördes vi vid frukostbordet av hjärtskärande uggleskrin. När vi tittade ut satt en duvhökhona på en kattuggla i snön på gräsmatten. Höken lyfte dock när vi rörde oss i fönstret och kattugglan hoppade och flaxade från platsen. Jag gick ut



Duvhökhonan är tillbaka vid 14-tiden och spanar efter kattugglan

och schasade in ugglan i granhäcken och trodde därmed att den skulle få ta igen sig i skydd.

Men en stund senare kom duvhöken igen, letade på ugglan och flyttade den i ett par etapper ut på isen, en sträcka på ett hundratal meter. På isen utbröt slagsmål och jag måste gå ut och rädda ugglan. Den transporterades med djurambulans till Roslagstulls djursjukhus där man konstaterade att den var så gott som oskadad (om man inte räknar de två vingpennor och hundratals dun som höken börjat plocka av den ännu levande fågeln). Ugglan vägde 540 gram vilket är normalvikt. Ewa Kirkegaard (se Fåglar på Mälärörna 2009) ringde och berättade att hon aldrig haft en piggare uggla som konvalescent. Den fick antibiotika och åt och drack men fick stanna inburad tills penicillinuren var över. Nu är den släppt i närheten av fyndplatsen och har återtagit sin favoritplats dagtid i en stor ek.

Hur ska man egentligen tolka det inträffade? Först fångar jag med lätthet in ugglan och sedan befins den så gott om oskadad. Jag tror att det sämsta ugglan kunde göra med duvhöken i närheten var att börja flyga över isen. Då hade höken

slagit den direkt. Dessutom var väl ugglan något omtumlad av hökens tidigare behandling. Höken dödar normalt bytet genom att klämma in klorna i offrets kropp och punktera lungor och luftsäckar. Tydligt hade höken inte kommit åt att göra detta. Ugglan lyckades med sina klor hålla höken på visst avstånd och klarade sig tack vare detta. Kattugglor med vassa klor är nog inte heller ett så vanligt byte för en duvhök, även om den är dubbet så stor.

Hökjakten på vintern gör oss åtminstone engagerade. På sommaren sker jakten mer i det fördolda. Egentligen ska väl naturen få sköta sig själv – men det var svårt att låta bli att rädda revirugglan som ropat nästan varje morgon då jag hämtade tidningen och rastade hunden.



Kattugglan är återkommen till favoritträdet den 27 februari.